

Internacional

ÀSIA CENTRAL

Deportat amb 21 anys a un Afganistan d'on va fugir amb 6

3/4
SÈRIE
AFGANISTAN
Demà: Ajuda
humanitària amb
caducitat

Crònica

MÒNICA BERNABÉ
ENVIADA ESPECIAL
A KABUL

“Que els deportats no es moguin i es quedin dins de l'avió! Una persona vindrà a buscar-vos!”, crida un membre de la tripulació de la companyia aèria Turkish Airlines, mentre la resta de passatgers abandonen l'aeronau impassibles. L'avió, procedent d'Istanbul, acaba d'aterrar a l'aeroport de Kabul, com fa cada dia a primeríssima hora del matí. Fins ara en aquest vol regular hi viatjaven afganesos amb un cert poder adquisitiu, i estrangers que treballen al país asiàtic –cada cop menys a mesura que la seguretat a l'Afganistan s'ha degradat–. Des d'aquest any, però, el vol de Turkish Airlines també serveix per retornar a l'Afganistan les suposades sobralles d'Europa: afganesos –la majoria són nois joves– que són deportats perquè en teoria “algunes zones de l'Afganistan són segures”. Aquesta és la versió oficial de la Unió Europea.

Yusef Moradi és un d'aquests deportats. Té 21 anys i va ser retornat a la força a l'Afganistan fa vuit mesos –el 28 de març, afirma–, després de viure quatre anys a Suècia. “Quan vaig aterrar a Kabul em van donar una carta que notificava que m'ha-

vien deportat, i em van tornar les ulleres”, recorda el noi, que és miop. Dos policies el van acompanyar durant el viatge, asseguts al seu costat a banda i banda. Segons explica el Yusef, va arribar a la capital afganesa amb la roba que portava posada. Res més. I sense saber què fer. “Vaig marxar de l'Afganistan amb la meua família quan tenia 6 anys, i sempre hem viscut a l'Iran. Allà, però, hi vivíem de manera il·legal i no teníem permís de residència”, relata. O sigui, vivien als llimbs, i als llimbs és on es troba ell ara. A l'Afganistan no coneix ningú ni hi té cap contacte.

Situació desastrosa

No és l'únic cas, declara Abdul Ghafoor, que ha creat a Kabul l'associació Afghanistan Migrants Advice & Support Organization (AMASO) per precisament ajudar tots aquests afganesos i afganeses que són obligats a tornar al seu país amb una mà al davant i l'altra al darrere. Segons assegura Ghafoor, la situació d'aquests joves “és desastrosa”.

“La majoria tornen sense res. Sovint no tenen un document d'identitat ni passaport, i han perdut el contacte amb la família o deuen els diners que van demanar prestats

Països
La majoria de deportacions es fan des de Noruega, Suècia i Alemanya

Repudiats
Els deportats no són acceptats per la família o no poden contactar-hi

per arribar a Europa”, explica Ghafoor, que resumeix així el drama. “Moltes vegades els deportats són repudiats per la seva pròpia família, que considera que si han sigut retornats a l'Afganistan és perquè han fet alguna cosa dolenta a Europa”, continua explicant el responsable de l'ONG. “O simplement els deportats no poden arribar a casa seva perquè són originaris d'una zona rural de l'Afganistan i la seguretat allà no és bona”, detalla.

El resultat, diu Abdul Ghafoor, és que molts deportats cauen en l'addicció a la droga o intenten arribar de nou a Europa. “La Unió Europea està malbaratant els seus diners pagant aquests viatges de retorn. Pocs dels que són deportats es queden a l'Afganistan”, assegura. És un bumerang que torna.

El Yusef és un dels que tenen clar que volen tornar a Eldorado d'Europa. De moment al l'Afganistan sobreviu amb els diners que li envia des de Suècia una dona que ell anomena la seva “mare sueca”. “Vaig viure amb ella mentre vaig estar allà”, al país escandinau, aclareix, i se li il·lumina la cara quan la menciona. Era la seva família d'acollida. “Inicialment les autoritats em van tractar com a

menor d'edat, però després van arribar a la conclusió que jo tenia 19 anys quan vaig arribar a Suècia i que havia de ser expulsat”, argumenta. El noi confia ara que el seu àngel de la guarda –la mare sueca– l'ajudi a aconseguir un visat de treball per viatjar al país nòrdic. Si no, tornarà a fer la llarga ruta migratòria per trepitjar de nou Suècia.

La xifra de persones que han sigut deportades per la força des d'Europa a l'Afganistan durant els últims mesos no és clara. Ningú vol donar dades exactes. L'Organització Internacional per a les Migracions (OIM) parla d'uns 7.000 retornats –entre voluntaris i forçats– durant l'any passat. No és una quantitat exageradament elevada, però a qui li toca la fatal loteria, li destrossa la vida.

Reintegració laboral?

Abdul Ghafoor coneix bé les xifres. “Noruega deporta cada setmana entre 3 i 9 afganesos, que arriben a Kabul en vols regulars”, especifica. “Alemanya, Àustria, Suècia i Finlàndia fan deportacions un cop al mes o cada dos mesos, i acostumen a fer servir vols xàrter”. Tots els deportats tenen l'allotjament i el menjar garantits a Kabul durant dues setmanes. Ho finança la Unió Europea. Els que arriben procedents de Noruega són allotjats a l'Hotel Roshan Plaza. La resta, a l'Hotel Spinzar, al centre de la capital. Passats els quinze dies, cadascú s'ha de buscar la vida.

EL PAKISTAN TREU L'EXÈRCIT AL CARRER

El Pakistan va treure ahir l'exèrcit al carrer per dissoldre una protesta ultraslamista després d'un enfrontament violent entre els manifestants i la policia, que va deixar 200

ferits entre els dos bàndols i 150 detinguts. Els manifestants, d'un nou partit ultrareligiós, feia dues setmanes que bloquejaven l'accés a Islamabad per exigir la dimissió del ministre

de l'Interior, a qui acusen de blasfèmia perquè va evitar esmentar el profeta Mahoma en jurar el càrrec. El clergue líder de la protesta va cridar a aturar el país.

Va fugir de l'Iran perquè, segons explica, les autoritats del país obligaven els afganesos a anar a lluitar a Síria. Ha viscut dos anys a Suècia fins que va arribar aquella maleïda notificació: "Vaig rebre una carta dient que anés al departament d'Immigració. M'hi vaig presentar i em van ficar en una mena de presó", relata. No va tornar a recuperar la llibertat fins que va aterrar a l'aeroport de Kabul. Ara no té cap pla. "Curarme", és l'únic que encerta a dir. Està completament raquític. Li han diagnosticat tuberculosi i no té diners ni per comprar els medicaments.

En estat de xoc

A l'Hotel Spinzar hi ha diversos afganesos que tot just han retornat d'Europa. Obligats, esclar. Joma Maliki sembla en estat de xoc o drogat. És difícil de saber. "Tinc 20 anys, o 22 o 23. No ho sé, no me'n recordo", diu amb la mirada perduda assegut al menjador de l'hotel. Vesteix una mena de xandall i porta el cap cobert amb una caputxa. L'únic que té clar és que el van deportar fa quatre dies des de Finlàndia i que a l'avió hi viatjaven tres afganesos més com ell. Què pensa fer ara? Empassa saliva i contesta: "No ho sé. Ja veuré què passa i què faig".

A l'hotel també hi ha un pare i un fill: Najibul-lah Hakimi, de 38 anys, i el nen, Ali Roza, que en té onze. Acaben de ser deportats de Suècia. El pare no se'n sap avenir, després d'haver viscut al país escandinau durant dos anys i mig. El fill sap parlar perfectament anglès i presumeix que també va aprendre suec. "També m'agrada l'Afganistan -assegura el nen-, però aquí hi ha guerra".

Alguns països també paguen una compensació econòmica als deportats, o els ofereixen la possibilitat de participar en algun projecte de reintegració laboral en arribar a l'Afganistan. "Per poder gaudir d'aquests beneficis, el deportat ha de firmar un document abans d'aterrar a l'Afganistan dient que vol acollir-se a aquestes ajudes. La majoria no ho fan perquè creuen que si no firmen no els deportaran", lamenta Ghafoor. És un peix que es mossega la cua.

Masood Ahmadi, responsable del programa de retorn de l'OIM, confirma totes aquestes dades i critica que el tractament al deportat pot variar moltíssim segons el país de la Unió Europea d'on és retornat a la força. "Àustria i Finlàndia no paguen cap tipus de compensació a la persona que deporten", assegura. "En canvi, Suècia i Noruega abonen uns 1.000 euros. A Alemanya, depèn del cas, entre uns 750 i 2.000 euros", detalla.

Ahmadi aclareix que, a banda de l'allotjament gratuït durant dues setmanes a Kabul, l'OIM també ofereix als deportats assistència mèdica bàsica, transport de franc fins al seu lloc d'origen o traslladar-los fins a la frontera amb l'Iran, si així ho desitgen.

Mortaza Mosabi, de 24 anys, és un altre deportat. Va arribar a l'Afganistan fa set mesos, però abans no havia trepitjat mai el país. Com el Yusef, va créixer a l'Iran. Orfe de pare i de mare, el seu tiet el va portar allà quan ell tot just havia fet 4 anys.

"No els expulsem, ens limitem a complir la llei"

La UE justifica les deportacions per evitar que més refugiats arribin a Europa

M.B. KABUL

La delegació de la Unió Europea a Kabul és en un carrer on el trànsit està restringit. Hi ha un control de policia a l'inici del carrer que hi impedeix l'accés de vehicles i els agents escorcollen tothom que vulgui circular-hi a peu. El recinte de la delegació és una fortalesa. Cal superar fins a tres grans comportes d'acer, a més dels preceptius controls, arcs i escàners de seguretat, per arribar a l'interior.

"Hem reduït el nostre personal estranger arran de l'atemptat del 31 de maig", reconeixen fonts de la Unió Europea a Kabul, en referència al brutal atac amb camió bomba que va marcar un abans i un després a la capital afganesa. Fins a 150 persones van morir i 460 més van resultar ferides. Va ser l'atemptat més sagnant a la ciutat des del 2001. "Ara tenim algun treballador europeu més, però estem en mínims i dubto que puguem tornar a la situació d'abans", continua explicant el diplomàtic europeu, que prefereix mantenir

l'anonimat per no tenir problemes amb Brussel·les per haver fet declaracions a la premsa, segons justifica.

Si la seguretat és tan dolenta, ¿per què la Unió Europea continua deportant afganesos al país? El diplomàtic es queda mut un instant i després respon amb l'argumentació següent: "No estem deportant. És bo utilitzar les paraules correctes. Aquests individus han entrat de manera irregular a Europa, no hi han obtingut l'asil perquè no han pogut demostrar que la seva vida corria perill a l'Afganistan, i nosaltres ens estem limitant a complir la llei". I afegeix: "No deixem aquests afganesos a l'aeroport de Kabul de qualsevol manera. Ens assurem que els ofereixin unes opcions adequades. Per exemple, diners per poder trucar per telèfon, un allotjament si no en tenen o fins i tot cursos de formació", assegura. "A més, hi ha 30 milions de persones que intenten viure i treballar a l'Afganistan. No és que sigui impossible sobreviure en aquest país!", subratlla.

Lliçó per a altres refugiats

El diplomàtic europeu, però, admet que no s'ha entrevistat mai amb cap deportat, ni ha vist en quines condicions tornen, i encara menys com viuen un cop són a la capital afganesa. L'any passat uns 7.000 afganesos van tornar al país des de la Unió Europea, segons dades de l'Organització Internacional per les Migracions. Els 28 estats membres de la UE, que sumen en total més de 500 milions d'habitants, ¿no tenen capacitat per acollir 7.000 persones més?

"Crec que la Unió Europea ja ha sigut molt generosa acollint més d'un milió de refugiats. Això suposa un gran cost social i reptes polítics", comença dient el representant europeu per contestar la pregunta. "Si donem la sensació que hi ha una política de portes obertes, estem enviant un missatge erroni i posem la gent en perill perquè aleshores intentaràn arribar a Europa amb traficants de persones". I insisteix: "No es tracta d'una actitud egoista. Volem evitar el tràfic de persones i reforçar la llei de l'ordre. Si algú intenta entrar a Europa de manera irregular, automàticament haurà de tornar al seu país. Així contribuïm a sensibilitzar altres persones perquè no vinguin".

La Unió Europea va firmar un acord l'octubre de l'any passat amb el govern afganès segons el qual Brussel·les es comprometia a mantenir l'ajuda econòmica a Kabul els pròxims anys si el país asiàtic acceptava la tornada d'almenys 80.000 afganesos que no haguessin aconseguit l'asil a Europa.

Abdul Ghafoor
ASSOCIACIÓ D'AJUDA AMASO

"La Unió Europea està malbaratant els seus diners pagant tots aquests viatges de tornada. Pocs dels que són deportats es queden a l'Afganistan. La majoria tornen a emigrar"

Alguns afganesos deportats en el moment d'arribar a l'aeroport de Kabul. WAKIL KOHSAR / GETTY